

Ignacy Dec

"Intencjonalność sztuki w filozofii Romana Ingardena i Mieczysława Alberta Krąpca", Andrzej P. Bator, Wrocław 1998 : [recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 7/2, 203-204

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Andrzej P. Bator, *Intencjonalność sztuki
w filozofii Romana Ingardena i Mieczysława Alberta Krapca,*
Wrocław 1998, ss. 253

Wśród filozoficznych dyscyplin szczegółowych dużym powodzeniem cieszy się w ostatnich latach filozofia kultury. Spośród czterech wymienianych dziedzin kultury: nauki, sztuki, religii i moralności, najmniej uwagi poświęcano dotychczas sztuce. Filozofia sztuki jest stosunkowo młodą dyscypliną filozoficzną, ukształtowaną po części pod wydatnym wpływem niektórych fenomenologów, przede wszystkim dzięki pismom najwybitniejszego fenomenologa naszego kraju – Romana Ingardena. Istnieniem i naturą dzieła sztuki zajmowali się także niektórzy tomiści. Spośród nich, na gruncie polskim, na szczególną uwagę zasługuje filozoficzna interpretacja dzieła sztuki podjęta przez Mieczysława Alberta Krapca. Pytania: czym jest sztuka? jak istnieje dzieło sztuki? jak ma się percepcja dzieła sztuki do intencji jego twórcy? – są pytaniami bardzo interesującymi.

Andrzej Bator, doktor Papieskiego Fakultetu Teologicznego we Wrocławiu, z zamiłowania plastyk, podjął się w sygnalizowanej tu pracy skonfrontowania dwóch klasycznych ujęć intencjonalności sztuki na gruncie polskim, mianowicie: Romana Ingardena i Mieczysława Alberta Krapca. Jest to pierwsza tego typu całościowa próba zestawienia spojrzenia na sztukę przedstawiciela fenomenologii i tomizmu.

Układ pracy autora jest bardzo klarowny. W rozdziale pierwszym A. Bator przedstawia zasadnicze koncepcje sztuki. Ukazał jej klasyczne ujęcie oraz główne konwencje sztuki współczesnej. Drugi rozdział poświęcony jest intencjonalności przedmiotu w ujęciu Romana Ingardena. Mówi się tu o egzystencjalno-ontologicznym aspekcie istnienia, o strukturze przedmiotu czysto intencjonalnego oraz o konkretyzacji przedmiotu intencjonalnego jako dzieła sztuki. W rozdziale trzecim autor ukazał strukturę bytu intencjonalnego w ujęciu Mieczysława Alberta Krapca. Omawia tu: naturę bytową aktu poznania, strukturę bytu intencjonalnego i intencjonalność dzieła sztuki. Rozdział czwarty jest próbą zestawienia i oceny stanowisk zaprezentowanych myślicieli w dziedzinie rozumienia intencjonalności sztuki.

Książka Andrzeja Batora posiada duże zalety formalne i merytoryczne. Ma dobrą podstawę źródłową. Autor znalazł racjonalny klucz do zaprezentowania koncepcji bytu intencjonalnego na podstawie rozszanych tekstów autorów w różnych ich pracach zwartych i artykułach. Na uwagę zasługuje to, że autor nie jest tylko biernym relatorem, ale ujawnia się też jako dobry interpretator, analityk. Potrafi dystansować się do poglądów przedstawianych autorów. W wielu miejscach wykazuje dużą samodzielność i dojrzałość filozoficzną. Kunszt filozoficzny autora ujawnia się zwłaszcza w rozdziale czwartym, w którym znajdujemy zestawienie i ocenę ujęcia bytu intencjonalnego u wybranych myślicieli. Ocena ta jest w dużej mierze poparta racjonalnymi argumentami. Na polskiej scenie jest to pierwsza – wydaje się – bardzo udana próba krytycznego zaprezentowania rozumienia intencjonalności sztuki przez przedstawiciela fenomenologii i tomizmu. Książkę należy polecić wszystkim tym, którzy głębiej interesują się dziedziną kultury, a w szczególności

sztuką. Publikacja może oddać także duże usługi interesującym się problemami teoriopoznawczymi. W każdym razie książka autora powinna się znaleźć na półkach kolekcjonerów pozycji z zakresu filozofii i sztuki.

Ks. Ignacy Dec

Abp Zenon Grocholewski, *Postup pri preložení a odvolaní farára (Postępowanie obowiązujące przy przeniesieniu i odwołaniu proboszcza)*, Wydavateľstvo Serafin, Bratislava 1999, ss. 94.

Od roku 1991 co roku w sierpniu w Spišském Podhradi odbywają się organizowane przez Stowarzyszenie Kanonistów Słowacji 4-dniowe sympozja, gromadzące niemalą ilość kanonistów ze Słowacji i Czech. Wykładowcami dla nich są znawcy prawa kanonicznego z zagranicy, m.in. z Rzymu, Polski, Węgier, Republiki Czeskiej oraz ze Słowacji. Ks. arcybiskup Zenon Grocholewski, Prefekt Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej, nie tylko jest promotorem i duszą sympozjów od ich początków, lecz co roku uczestniczy w nich w charakterze wykładowcy. W roku 1997 przedmiotem jego wykładów była procedura przeniesienia i odwołania proboszcza.

Omawiana publikacja jest przekładem z języka włoskiego. Składa się z właściwego wstępu, wstępnych uwag oraz z trzech części, podzielonych na omawiane kolejno zagadnienia. Wstęp zawiera uściślenie podjętego przez Autora tematu studium oraz uwagi o charakterze metodologicznym. We wstępnych uwagach (*predbežné poznámku*) zwraca on uwagę na szczególną pozycję procedury przeniesienia i odwołania proboszcza w porównaniu z odwołaniem z innych urzędów kościelnych oraz pewne napięcie między potrzebną stałością na stanowisku proboszcza parafii a zasadą dobra dusz, która czasem wymaga jego odwołania lub przeniesienia. Autor poświęca także uwagę umieszczeniu omawianych przepisów kodeksowych (kan. 1740-1752) w kontekście innych norm zawartych w piątej części księgi o procesach.

W pierwszej części zatytułowanej: *Staticzny aspekt procedury odwołania i przeniesienia proboszcza*, zostało kolejno omówionych 6 zagadnień. Na początku ks. arcybiskup Grocholewski zajmuje się zagadnieniami właściwości stosowania omawianej procedury w stosunku do omawianych osób. Postępowanie to jest obowiązujące w stosunku do proboszczów (terytorialnych i personalnych, ustanowionych na czas nieokreślony, na czas określony, wówczas gdy odwołanie lub przeniesienie ma nastąpić przed upływem stanowiącego czasu); kapłanów, którym powierzono działalność duszpasterską *in solidum* w jednej lub kilku parafiach; kapłana wyznaczonego wg kan. 517 §2 do kierowania pracą duszpasterską w parafii bez księdza; duchownych wojskowych i własnych pasterzy parafii tymczasowych (*quasiparociae*), o ile prawo partykularne nie posiada własnych przepisów w odniesieniu do tych dwóch grup księży; pasterzy stacji misyjnych dla emigrantów; misjonarzy – pasterzy w parafiach lub parafiach tymczasowych w misji *sui iuris*; proboszczów, którzy osiągnęli 75 lat życia. Omawiana procedura natomiast nie może być stosowana w stosunku do kapłanów pełniących posługę pasterską, o której wspomina kan. 516 §2; osób zakonnych oraz należących do społeczności życia apostolskiego; administratorów parafii; kapłanów „wypożyczonych” do innego Kościoła partykularnego z racji braku